

PAULO TỸ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MỸ CARTA Û

¹ Paulo tỹ rá vễ, ẽg régre tỹ *Timóteo* mré. *Jesus Cristo* hã ne inh fẽg', isỹ tỹ ti *apóstolo* jẽ jé, Topẽ tỹ inh kuprẽg kỹ. Isỹ Topẽ tũ ag mỹ rán vễ, ẽmã tỹ *Corinto* tá, ga tỹ *Grécia* tá, ag mỹ, fag mỹ ke gé. ² Ẽg jóg tỹ Topẽ jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĩ kuprãg, ẽg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* ti ke gé.

Topẽ tỹ Paulo krĩ tỹ kãnhvy' he

³ Topẽ mỹ sóg vĩ há han tĩ, ẽg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* panh mỹ, ẽg jóg mỹ, ù tỹ ẽg jagãgtãn tĩ ẽn mỹ. Ẽg vễsỹrénh kỹ tóg ẽg krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ. Ti hã mỹ sóg vĩ há han tĩ. ⁴ Ti hã ne inh vễsỹrénh mũ ra inh krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ', inh jagtar tĩn kỹ. Hã kỹ sóg inh kanhkã ag krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ gé, ag kã ù tỹ nén ù jagy vég mũ ra. ⁵ *Cristo* jagtar ja ẽn ri ke pẽ ve mág sóg, hã kỹ *Cristo* tóg inh krĩ kufy tỹ hẽn ri ke tỹ tũ' he tĩ gé sir. ⁶ ãjag jagfy sóg jagtar tĩ, ãjag tỹ ti hã to tar nỹtĩn jé, ãjag krenkren jé. Topẽ tỹ isar han kỹ tóg inh kóm ãjag tar han ke mũ gé sir. Kỹ ãjag tóg inh kóm ti to krónh kenh ke tũ nĩ gé sir. ⁷ ãjag ki sóg ẽkren mág tĩ, hã ra sóg ki kanhró nĩ, Topẽ tỹ ãjag tar han ẽn ki. Ẽri ãjag tóg hã ra inh mré jagtar nỹtĩ, hã kỹ Topẽ tóg ãjag krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ gé, ti tỹ inh krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ ẽn ri ke.

⁸ Inh kanhkã', ãjag mỹ sóg inh jagtar mág ja tó sór mũ. Ga tỹ *Asia* tá sóg nén ù jagy tãvĩ ve ja nĩ, kỹ sóg:

“Ûri inh hÿn kren mǎn ke tũ nĩ ha,” he ja nĩ. ⁹ “Ag tÿ isén ke hÿn,” he sóg mũ vĕ. Ĕn kǎ sóg Topĕ hǎ mĩ ĕkrĕg mũ sir. “Ti hǎ ne inh kren han ki kanhró nĩ’,” he ja inh nĩ. “Ûn kǎgter mũ ag rĩnrĩn mǎn ki kanhró tóg nĩ, kÿ tóg inh kren han ki kanhró nĩ gé,” he ja inh nĩ. ¹⁰ Kÿ tóg inh kren han ja nĩ, iser kren mũ ĕn kǎ. Kÿ tóg kejĕn inh kren han mǎn ke mũ gé. Ti hǎ mÿ sóg to vĩ tĩ, ti hǎ tÿ ijy nĩgǎn jé. ¹¹ Kÿ iso Topĕ mré vĩm nĩ gé. Kÿ tóg ãjag vĩ mĕnh mũ. Kÿ ãjag tóg ti mÿ vĩ há han ke mũ gé, ù tÿ hĕn ri ke ag mré hǎ, ti tÿ inh jagǎgtǎn ke to.

Paulo tÿ ag venh tĩg ja tũ

¹² Ha vé, vĕjykre kuryj hǎ han sóg tĩ. Ki hǎ tó sóg tĩ gé. Topĕ jykre hǎ han sóg tĩ. Inh pijé isÿ vĕsóg ki nén to jykrén mũ ĕn han tĩ’. Topĕ hǎ ne isar han tĩ’, isÿ ti jykre ki króm jé. Kÿ sóg ãjag mÿ ti jykre hǎ kǎmĕn ja nĩgtĩ gé. ¹³ Tag hǎ rán isóg tĩ gé. Ti pijé mĕ jagy tĩ’. Ājag tÿ ki kanhrǎn kǎn kÿ tóg há tĩnh mũ. ¹⁴ Sĩn kÿ ãjag tóg tag to jykrén há han tĩ, ùri. Kejĕn ãjag tóg to jykrén kǎn ke mũ, ha vem nĩ. Kÿ tóg ĕg *Senhor* tÿ *Jesus* kurǎ ĕn kǎ ĕg mÿ sér tĩnh mũ, ĕg tÿ jagnĕ ven kÿ.

¹⁵ Tag to jykrén kÿ sóg ãjag ki jun kren ja nĩgtĩ. Isÿ ãjag ki jun ke vĕ vĕ, isÿ ãjag tar han mǎn jé. ¹⁶ Ājag ve kar kÿ sóg ga tÿ *Macedônia* ra tĩg ke mũ vĕ. Kar kÿ, isÿ tá kǎtĩg mǎn kÿ sóg ãjag ve mǎn ke mũ gé vĕ, ãjag tÿ inh jagǎgtǎn kÿ inh mÿ isÿ nén ve sór mũ ven jé, isÿ ga tÿ *Judéia* ra tĩg há han ke to. ¹⁷ Hǎ ra tóg inh mÿ ki króm ke ja tũ nĩ. Hǎ kÿ sóg jun ja tũ nĩ. Kÿ inh mÿ kanhir kÿ ãjag mÿ: “kǎtĩg jé sóg ke mũ,” he ja nĩ’? Vó. Jykre régre han tũ sóg nĩgtĩ. Ûn

jykre régre ag tỹ: “he,” he mũ ra ag tóg han sór tũ nĩgtĩ. Ge tũ sóg nĩgtĩ. ¹⁸ Topẽ hã ne inh jykre pir nĩ ki kanhró nĩ'. ¹⁹ Ti kósin jykre hã han sóg tĩ, *Jesus Cristo* jykre ti. Inh hã ne ãjag mũ ti kãmén ja nĩ', *Silas* mré, *Timóteo* mré ke gé. Ti pijé ti tỹ: “he,” he mũ ra han ke tũ nĩ'. ²⁰ Topẽ hã vỹ ãg mũ ãg tỹ nén venh ke ti tó ja nĩgtĩ. Kỹ ãg tóg ti kósin hã tigrĩn vég mũ sir. Kỹ ãg tóg ti hã mũ vĩ há han tĩ sir, to: “hã vỹ,” hen kỹ. ²¹ Topẽ hã ne *Cristo* tigrĩn isar han, ãjag mré hã. ãg kuprẽg tóg. ²² Kỹ tóg ãg nĩgĩg kỹ ãg vin gé. Ti kuprĩg jẽnẽg tóg mũ ãg mũ. Ti tỹ ãg nĩgĩg hã vỹ. Ti kuprĩg tigrĩn ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ãg mũ nén ũ há kar vin ke mũ ẽn ti.

²³ Ha vé, ki hã sóg tó mũ, Topẽ hã ne ki kanhró nĩ'. Inh ón tĩ nĩ ra tóg inh vóg kónãn mũ vỹ. Isỹ ãjag to jũ tũ nĩ hã jé sóg ãjag tá jun ja tũ nĩ ver. ²⁴ Inh pijé ãjag mũ vĩ tar han sór mũ'. *Jesus* hã ki ãjag ge kỹ nỹtĩ. Ti hã to tar ãjag nỹtĩ. ãjag fe tỹ mrin ke han sór sóg mũ, hã jé sóg ãjag to vãsãn tĩ.

2

¹ Hã kỹ sóg tag to jykrén ja nĩ, ha mẽ: “ag kanẽ jun mãn sór tũ inh nĩ,” he sóg, “hã kỹ sóg ag venh tĩg ke tũ nĩ ver,” he sóg ãjag to. ² Ha mẽ, isỹ ãjag kanẽ jun kỹ ũ nỹ hỹn inh fe tỹ mrin kenh mũ'? Tũ ti tĩ. ³ Hã kỹ sóg ãjag mũ vẽn rá ẽn jẽnẽ gé, ãjag tỹ inh kanẽ jun tũ nĩn jé gé, sỹ ãjag ki jun kỹ. Inh mũ tóg há tĩnh mũ, ãjag tỹ inh fe tỹ mrin ken kỹ. “Ag tỹ inh fe tỹ mrin ke kỹ tóg ag mũ sér tĩ gé,” he sóg tĩ, ãjag to. ⁴ Sỹ ãjag mũ *carta* ẽn rán mũn kã sóg fy. ãjag tigrĩn sóg kanẽ jur, ãjag tigrĩn sóg vẽn mũ en. Inh pijé ãjag kanẽ jun sór ja nĩ'. Isỹ ãjag to ha pẽ nĩn kỹ sóg

ãjag mÿ vënh rá ên han ja nÿgtĩ, ãjag tÿ isÿ ãjag to há nĩ tag ki kanhró nÿtĩn jé.

Ëg tÿ jagnë mÿ vënh pãte fón ke

⁵ Ha mē, ãjag kã mĩ ù tóg ãjag kanē jun ja nĩ. Ti pijé isavĩn kanē jun ja nĩ'. Æjag kar kanē jun ja tóg nĩ. Hën ri ke mũn sóg tó há han ja tũ nĩ, isÿ: “ãjag kar,” he kÿ. Æjag kã mĩ ùn e kanē jun tóg hã ra, ti tÿ Topē vĩ mranh tugrĩn. ⁶ Kÿ ãjag tóg hur ti mÿ vĩ kónãn. Ha ti tovãnh, gen kÿ. ⁷ Vãhã ti mÿ vënh pãte fón nĩ. Ti mÿ vënh vĩ há hã tó m nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ti fe kaj tóg ti tén ke mũ, ha vem nĩ. ⁸ Hã kÿ sóg ãjag mÿ: ti mÿ ven nĩ, ãjag tÿ ti to há nÿtĩ ti, he mũ ha. ⁹ Isÿ ãjag tÿ inh vĩ kri fig mũ ên ve sór ja vē, hã jé sóg ãjag mÿ vënh rá ên jënē ja nĩ, mÿr, ha mē. ¹⁰ Æjag tÿ ù mÿ vënh pãte fón kÿ sóg ti mÿ vënh pãte fón ke mũ gé. Kÿ sóg *Cristo* rĩnve ti mÿ vënh pãte fón mũ, ãjag jagãgtãn kÿ. ¹¹ *Satanás* tÿ ãg tÿ hē ri ke tũ nĩ jé sóg vënh pãte fón mũ. Nén kórég tÿ ãg kókén sór mũ ên ki kanhró ãg tóg nÿtĩ.

Paulo krĩ kufy

¹² Ha vé, isÿ êmã tÿ *Trôade* tá jun kÿ sóg tá ke ag mÿ *Cristo* kãme sér ên tó ja nÿgtĩ. Kÿ ag tóg jëmē há han ja nÿgtĩ, ãg *Senhor* tÿ ag krĩn kÿ. ¹³ Hã ra sóg ãg mré ke tÿ *Tito* ve ja tũ nĩ, tá. Isÿ tá ti venh ke vē vē. Hã ra tóg ki tũ nĩ, isÿ tá jun mũ ra. Hã kÿ sóg ti to krĩ kufy nĩ ja nÿgtĩ. Hã kÿ sóg ag mÿ: “isÿg ke vē,” he kÿ tÿg ja nĩ sir, ga tÿ *Macedônia* ra, ti nón.

Jesus vĩ tÿ nén ger há ri ke nĩ

¹⁴ Hã ra sóg Topē hã mÿ vĩ há han tĩ. Ti hã ne inh jënē', isÿ êmã kar mĩ tÿg jé, *Cristo* tugrĩn. Kÿ vënh kar tóg ti tÿ tÿ ùn mág pē nĩ hã vég tĩ, ag tÿ inh jykre

jagma ěvãnh ký. Hã ký vĕnh kar tóg ti ki kanhrãn mũ sir, isỹ ag mỹ ti tón ký. Ký tóg ag mỹ nĕn ger há kãfór nĩ, ti vĩ ti. ¹⁵ Nĕn ger há tóg vĕnh kar kri rũm ke tĩ. *Cristo* kãme vĩ ge nĩ. Topĕ ki kanhrãn vĩ ge nĩ. Vĕnh kar mỹ sóg ti vĩ tó tĩ, ùn krenkren mũ ag mỹ, ùn vãgfor ký nỹtĩ ag mỹ ke gé. ¹⁶ Ûn vãgfor ký nỹtĩ ag tỹ mĕg mũ ra kri fig tũ nĩn ký ag tóg nũgme ki vár ke mũ. Ký inh vĩ tóg ag mỹ nĕn ù ter ger gy ěn ri ke nĩ. Ag jãvo ùn krenkren mũ ag vĩ kri fi ký rĩnrĩr ke mũ. Ký tóg ěg tỹ nĕn ger há mĕ ký ěg fe tỹ mrin ke ěn kãfór nĩ. Hã ra ěg pijé vĕsóg ki vĕnh rãnrãj tag han há nỹtĩgtĩ'. ¹⁷ Ha vé, ù ag tóg Topĕ vĩ kãmén to jãnkamy ve sór tĩ, ke tũ nĩ ký ag tóg vĕsỹ ùn mág han tĩ. Ag jãvo inh pijé ti kaja ve sór tĩ'. Inh pijé vĕsỹ ùn mág han mũ'. *Cristo* ki rã ký sóg Topĕ rĩnve ti kãmén tĩ. Jykre pir han sóg tĩ mỹr. Û tỹ inh jĕnĕg mũ vĩ tỹ Topĕ ti nĩ.

3

Vĕjykre si mré ù tãg

¹ Ký inh mỹ: tỹ sóg ùn há nĩ, he mũ'? Vó. Inh pijé ãjag mỹ *carta* to vĩ mũ', ãjag tỹ iso: “ùn há vĩ tỹ ti nĩ,” he jé. ² ãjag hã vĩ tỹ iso *carta* há tag ri ke nỹtĩ. ãjag mũ sóg ěkrég tĩ, ký sóg vĕnh kar mỹ ãjag kãmén tĩ. Inh hã ki ag tóg ãjag jykre há vég tĩ. Ký ag tóg isỹ tỹ ùn há nĩ ěn ki kanhrãn mũ sir. Hã ki ãjag tóg iso *carta* ri ke nỹtĩ. ³ ãjag mỹ sóg *Cristo* jykre kãmén ja nĩ, ký ãjag tóg mũ mũgtĩ. Ký vĕnh kar tóg ãjag jykre há vég mũ sir. Ký ãjag tóg tỹ *Cristo* tỹ *carta* rá ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pijé *caneta* tỹ rán ký nĩ'. Ti pijé pó kri rán ký nĩ'. Topĕ kuprĩg tỹ tóg rán ký nĩ, ùn rĩr nĩ ěn kuprĩg tỹ.

4 Topě hã vỹ *Cristo* tỹ isar han mũ. 5 Inh pijé vėsóg ki nén ù há to jykren ki kanhró nĩ'. Inh pijé vėsóg ki nén ù há han ki kanhró nĩ gé'. 6 Ti hã ne inh krĩn tĩ', isỹ ti jykre tãg kãmén jé. Vãhã tóg ãg mỹ ti kuprĩg jẽnẽg mũ. Vẽjykre tãg to ken hã vễ, hã vỹ: Topě kuprĩg tỹ ãg krĩn mũ, he mũ. Ha vé, Topě kuprĩg vỹ ãg rĩn tĩ. Jãvo vãsỹ Topě jykre si vỹ ãg tén ke ja nĩgtĩ, ãg tỹ mranh kỹ.

7 *Moisés* vỹ Topě jykre si ãn tỹ pó kri rán ja nĩ, ù tỹ ãg tén mũ ãn ti. Ti tỹ rán kar kỹ ti kakã tóg jẽngrẽ nĩ ja nĩ. Kỹ tóg *Judeu* ag tỹ ki ãvanh sór mũ ra vễnh mỹ tĩ ja nĩ. Hã ra tóg kejẽn tũ' he ja nĩgtĩ gé, ti kakã jẽngrẽ ãn ti. 8 Kỹ ù tỹ ùri Topě kuprĩg kãmén mũ ãn hỹn tóg *Moisés* kakã jẽngrẽ kãfór nĩ. 9 *Moisés* jãvo sóg Topě tỹ ãg mỹ vễnh pãte fón ke ãn hã tó tĩ. Hã kỹ inh sĩnvĩ tóg *Moisés* sĩnvĩ kãfór pẽ nĩ. 10 Kỹ vãsỹ nén sĩnvĩ ãn tóg vãhã ãg mỹ sĩnvĩ tũ nĩ ha, ãg tỹ ù tãg tag sĩnvĩ ve kỹ, ù tãg jẽngrẽ tag ti. 11 Vãsỹ rán kỹ nĩ ja ãn tóg tũ' he ja nĩ. Ti jãvo isỹ vễjykre tó mũ tag vỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Hã kỹ tóg ùn si sĩnvĩ ãn kãfór nĩ.

12 ãg tỹ tag venh ke jãvãnh sóg mũ mỹr. Hã kỹ sóg vễnh kar mỹ jamã há ra tó mũ. Inh pijé to mỹ'ãg mũ'.

13 *Moisés* tóg kur tỹ vễnh pugrĩn ja nĩ, *Israel* ag tỹ ti kakã jẽngrẽ tỹ komẽr hã tũ' he mũ tag vég tũ nĩ jé. 14 Hã ra ag tóg ùri ki kagtĩg nỹtĩ gé ver. Kyvó ri ke ag nỹtĩ, kutu, *Israel* ag. Ag tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ãn to ke mũ ra tóg ag mỹ *Moisés* vễnh pugrĩn kỹ nĩ ãn ri ke nĩ. Ki kagtĩg ag nỹtĩ. ùri ãg tóg *Cristo* hã tugrĩn vãsỹ nén rán kỹ nĩ ãn to jykren há han mũ ha, ag jãvo. 15 Ag tỹ *Moisés* tỹ rá ãn to ke mũ ra ag tóg to

jykrén tũ nĩgtĩ.

¹⁶ Kejĕn ũ tóg ěg *Senhor* ki rã mũ, ag kã mĩ ũ. Kĩ tóg vãhã ag tỹ ti vĕnh pugrĩ vym ri ke nĩ. ¹⁷ Hã kũ tag tóg rán kũ nĩ, ha mĕ: “*Moisés* tỹ ěg *Senhor* mré vĕmén kũ tóg ti vĕnh pugrĩ tỹ vym ke ja nĩgtĩ,” he ja tóg nĩ. Topĕ kuprĩg to ken hã vĕ, ěg *Senhor* kuprĩg hã vĕ. Ti hã ne ěg kygvãn ke mũ', ěg tỹ ti vĩ ki króm há han ke to. ¹⁸ Kũ ěg tóg ěg *Senhor* jĕngrĕ sĩnvĩ ěn ve há han mũ. Ěg tỹ ěg *Senhor* ki ěvãnh kũ ěg tóg ti ri ke nỹtĩnh ke mũ gé. Komĕr hã ěg tóg ve ũ han ke mũ, ti ve sĩnvĩ ěn ri ke, ti jykre sĩnvĩ ěn ri ke.

4

Paulo krój nĩ

¹ Topĕ tỹ inh mỹ vĕnh rãnrãj nĩm jan hã vĕ. Kũ tóg inh jagãgtãn mũ gé, isỹ ti rãnrãj to krónh ke tũ nĩ jé. ² Hỹ, ũ ag tóg nĕn tỹ ěg mỹ'ãg han tĩ ěn han tĩ, kuty tá, ũ tỹ ag vĕg tũ nĩn jé. Vĕjykre tỹ ge tovãnh kãn inh huri. Ón kũ sóg: “Topĕ vỹ tag tó ja nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Ki hã sóg tó tĩ. Ũ tỹ isugnỹm mũ ěn vỹ ki kanhrãn kãn ke mũ, inh jykre ki. ³ Kũ ũ tóg kejĕn isỹ *Jesus* kãme sér tó mũ ěn ki kagtũg nỹtĩ. Ag mỹ tóg nĕn ũ péju kũ nĩ ri ke nĩ. Ũ tỹ vãgfor kũ nỹtĩ ag vĕ, hã kũ ag tóg ki kanhrãn tũ nĩgtĩ. ⁴ Kyvó ag nỹtĩ. Krĩ tũ ag nỹtĩ. *Jesus* ki ge sór tũ ag nỹtĩ, *Satanás* tỹ ag kyvó han ti kũ. Ěprã pã' i ag kri ke vỹ tỹ ti nĩ, *Satanás* ti. Ti tỹ ag kyvó han kũ ag tóg *Cristo* kãme tag to jykrén tũ nĩgtĩ. Ti jĕngrĕ vĕg tũ ag tóg nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ti. *Cristo* hã vỹ tỹ Topĕ kãnhvĕg ri ke nĩ, ti ve ri ke.

⁵ Inh pijé inh jykre kãmĕn tĩ'. *Jesus Cristo* hã kãmĕn sóg tĩ, ti tỹ tỹ ěg *Senhor* nĩ ti. Jãvo sóg tỹ ãjag

camarada ri ke nĩ, isỹ *Jesus* to há nĩn kỹ. ⁶ Ha vé, ù tỹ kutyg mũ ra kurãg han mũ ãn tóg ãg ki kurã han mũ gé sir, hã vỹ: Topẽ he mũ. ãg tỹ *Cristo* ve kỹ ãg tóg Topẽ ki kanhrãn tĩ. Topẽ ve hã pẽ ti nĩ. ãg ki kurã to ken hã vỹ, hã vỹ: Topẽ ki kanhró, he mũ.

⁷ ãg tỹ tỹ ãprã ke nỹtĩ hã ra tóg ãg kanhrãn sór tĩ. Kỹ tóg ãg tỹ go'or tỹ kukrũ kã ki jãnkamy e vin ãn ri ke nĩ. ãg hã vỹ tỹ go'or tỹ kukrũ ãn ri ke nỹtĩ. Krój ãg nỹtĩ, inh ke gé. ãg pijé tar nỹtĩ'. Û tỹ ãg tar han mũ vỹ tỹ Topẽ ti nĩ. ⁸ Inh krój nĩ ra Topẽ tóg isar han tĩ. Nén kar tóg inh kutãn tĩ, hã ra inh pijé to krĩ kufy han tĩ'. Kejẽn tóg inh jykre tũ tĩgtĩ, kỹ tóg isỹ: hỹ mỹ vỹ? he ja há tĩgtĩ. Hã ra inh pijé to krónh ke tĩ'. ⁹ Inh vóg kónãn ag tóg tĩ, hã ra Topẽ pijé isovãnh tĩ'. Inh rýnh ag tóg tĩ, hã ra ag pijé isén tĩ'. ¹⁰ Kurã kar ki sóg *Jesus* vësỹrénh ãn ri ke han tĩgtĩ. Hã tigrĩn vãnh kar tóg *Jesus* rĩr nĩ tag venh ke mũ gé, inh vësỹrénh tigrĩn. ¹¹ Kurã kar ki sóg ter kren tĩ, *Jesus* tigrĩn. Hã ki *Jesus* rĩr nĩ tóg inh ki ve há tĩ, inh fár vag ke mũ ra. ¹² Iser kren mũ ra ãjag tóg tar nỹtĩ jãvo. Rĩnrĩr ãjag nỹtĩ.

¹³ Tag vỹ Topẽ vĩ ki rán kỹ nĩ, ha mẽ: “Topẽ vĩ kri nĩm inh, hã kỹ sóg tó,” he ja tóg nĩgtĩ. Topẽ vĩ tag hã vỹ inh jykre han tĩ, hã kỹ sóg tó tĩ gé. ¹⁴ Topẽ tóg ãg *Senhor* tỹ *Jesus* rĩn mãn ja nĩ'. ãn vỹ inh rĩn mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã ãn kã tóg ãjag mré inh jé prër ke mũ, ãg tỹ ti mỹ vãnh ven jé. ¹⁵ ãjag tigrĩn sóg ti jagy tag ve kãn tĩ. Kỹ komër hã ùn e tóg Topẽ tỹ ag jagãgtãn tag mãnh ke mũ. Vãnh grun jé ãg tóg ke mũ. Kỹ ùn e tóg sir ti mỹ vĩ há han ke mũ. Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩn hã vỹ.

Ĕg krenkren ke

¹⁶ Hã kÿ sóg to krónh ke jãvãnh nĩ. Ha vé, inh fár tag tóg krój nĩ. Koměr hã tóg ter sór mũ, ti vag jé. Hã ra inh kuprĩg tóg tar nĩ jãvo. Kurã kar ki sóg vãnh han mãn tĩ, Topẽ tỹ isar han kÿ. ¹⁷ Tag ki sóg ti jagy vég tĩ, hã ra tóg inh mũ kãnhvy nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ. Tá ěg tóg nén ũ há tãvĩ venh ke mũ, ěg tỹ tag ki ti jagy ve ja tigrĩn. Ki kagtĩg ěg nĩ ver, hã ra tóg há tãvĩ nĩnh mũ. ¹⁸ Hã ve sór inh nĩ, hã mũ sóg ěkrég tĩ. Hã kÿ sóg ěg tỹ nén ũ vég mũ tag to jykrén sór tũ nĩgtĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ. Ĕg tỹ ũri nén ũ vég tũ ěn hã vỹ tũ' henh ke tũ nĩ.

5

¹ Ĕg fár vỹ ěg pãjó ri ke nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ. Hã ra Topẽ ne ěg mũ ĩn tãg ri ke han ke mũ', kanhkã tá'. Hã ra tóg ěg tỹ tag ki ĩn han ri ke tũ nĩ. Tũ' henh ke tũ tóg nĩ. ² Tag ki ěg tóg vēsỹrénh tĩ. Kÿ tóg ěg tỹ kanhkã tá ěg jamã tãg ěn venh há tĩ. Kÿ tóg ěg tỹ kur tãg tu ri ke nĩ. ³ Ĕg tỹ kur tu kÿ ěg kator tũ nỹtĩ. Kanhkã tá ěg jamã vỹ ěg mũ kur ri ke nĩ, ěg tỹ ěg fár tãg tun kÿ. ⁴ Ha vé, tag ki ěg tóg vēsỹrénh tĩ, ěg ter jãvãnh nỹtĩn kÿ. Ĕg mũ tóg ěg rĩr tag hã tỹ kanhkã tá jun há tĩ vẽ. Ĕg tỹ ěg fár tãg ve kÿ ěg fár si tóg tũ' henh mũ, ěg ter tũ ra. ⁵ Ĕg tỹ kanhkã tá ěg fár tãg ve jé Topẽ tóg ěg mũ vỹjyke nĩm. Hã jé tóg ěg mũ ti kuprĩg jẽnẽ gé.

⁶ Hã kÿ tóg inh mũ sér tĩ. Ĕg tỹ ga kri mũn kÿ ěg tóg ěg *Senhor* vég tũ nĩgtĩ ver. ⁷ Ĕg tỹ ti vég tũ ra ěg tóg ti vỹ kri fig tĩ. ⁸ Kÿ sóg kanẽ jur mãn tũ nĩ ha. Isỹ inh fár tỹ pãjó ri ke tag tovãnh há tóg tĩ, isỹ ěg

Senhor mré nĩ jé, inh jamã pẽ tá. ⁹ Hã kỹ sóg vãsã nĩ, inh jykre tỹ ti mỹ há nĩ jé, tag ki, tá ke gé.

¹⁰ Ha vé, ãg kar vỹ *Cristo* mỹ vẽn ven ke mũ, ti tỹ ãg jykre tugnỹm jé. Kỹ tóg ãg mỹ ãg kaja ti nĩm ke mũ. Û tỹ tag ki nén (ũ) há han mũ ãn tóg ti tũ kaja venh ke mũ gé, kỹ ù tỹ tag ki nén ù kórég han mũ ãn ag tóg ag vêsỹrénh venh ke mũ gé sir.

Cristo tỹ ãg jykre pãno tỹ tũ' he

¹¹ Ha vé, ãg *Senhor* kamẽg sóg tĩ, hã kỹ sóg ãprã ke ag mỹ ki hã tó tĩ, ag tỹ ti ki ge jé. Topẽ hã ne inh ki kanhró kar nĩ'. Kỹ ãjag hỹn inh jykre ki kanhró nỹtĩnh ke mũ gé, ãjag tỹ sỹ nén han mũ tugnỹm kỹ.

¹² Inh pijé ãjag mỹ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tĩ'. Hã ra sóg ãjag mỹ vẽn kãmén mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag tỹ iso: “jykre há tãvĩ ti nĩ,” he jé. Tag tóm nĩ, ù tỹ vêsỹ ùn mág han sór mũ ag mỹ. Û tỹ ge jykre vỹ sĩnvĩ nĩ ve nĩ. Hã ra tóg ãg tỹ ve há han kỹ kórég nĩ. ¹³ Ha vé, krĩ tũ inh nẽji nĩ. Topẽ jykre han tugrĩn sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Kejẽn sóg krĩ há han tĩ gé. ãjag tugrĩn ke vẽ, inh krĩ há ti. ¹⁴ *Cristo* hã vỹ tỹ inh fe nĩ, hã kỹ sóg vẽn kar to há nĩ. Tag to sóg jykrén mũ, ha mẽ: vẽn kar jagfy tóg ter ja nĩ, *Cristo* ti, kỹ ãg kar jykre pãno vỹ tũ' he mũ sir. ¹⁵ Ti hã ne vẽn kar jagfy ter ja nĩ'. Hã kỹ ãg pijé tỹ vêsũ nỹtĩ', ùri'. Ti tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ. ãg jagfy tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Kỹ ti hã ne ãg mỹ ãg tỹ nén han ke mũ ãn tó tĩ', ùri'.

¹⁶ Vãsỹ ãg tóg, ãg tỹ vêsóg ki nén ù to jykrén kỹ ãprã ke jykre to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ kórég nĩ,” he ja nĩgtĩ. ùri ãg tóg, vêsóg ki tag to jykrén mãn ke tũ nĩ ha. *Cristo* to ãg vêsóg ki jykrén mãn ke tũ nĩ gé. ¹⁷ Hẽ ri ken kỹ? *Cristo* tỹ ãg han mãn kỹ mỹr.

Ti ki ge kÿ ãg nÿtĩ, hã kÿ tóg ãg han mãn ja nĩ. ãg jykre pãno tóg tũ tĩ ha. Ûri ãg tóg tÿ ùn tãg nÿtĩ ha, ãg krĩ, ãg jykre ti ke gé. ¹⁸ Topẽ tÿ nén han mũn hã vẽ. Topẽ kato vãsãn ja ãg nĩgtĩ vẽ, hã ra ãg tóg ùri tÿ *Cristo* mré ke nÿtĩ ha. Kÿ tóg ãg mÿ vẽnhrãj tag nĩm mũ gé sir, ãg tÿ vẽnhrãj kar mÿ: tÿ *Cristo* mré ke nÿtĩm nĩ, he jé. ¹⁹ Ha vé, Topẽ vÿ *Cristo* jẽnẽ, ãg tÿ ti ki ge jé. Kÿ tóg ãg tÿ ti vĩ mranh tÿ tũ' he mũ gé sir, ãg tÿ ti kaja kórég vég tũ nĩ jé. Kÿ tóg ãg mÿ: “ha vẽnhrãj kar mÿ tó, isÿ ag to há nĩ sór mũ ti,” he ja nĩ gé.

²⁰ *Cristo* hã ne inh jẽnẽg mũ', isÿ ti jiji tó jé. Kÿ Topẽ tóg vẽnhrãj kar jyvẽn tĩ. Hã kÿ sóg, *Cristo* jiji tó kÿ ãjag mÿ: “Topẽ to há nÿtĩm nĩ, ti kato vãsãn mãn sór tũg nĩ,” he mũ. ²¹ *Jesus* pijé Topẽ vĩ mranh ja nĩgtĩ'. Hã ra tóg ãg tÿ ti vĩ mranh ja ãn kajãm kãn. Kÿ tóg ãg mÿ Topẽ jykre kuryj ãn nĩm mũ sir, ãg jagfÿ kajãm kar kÿ.

6

¹ Topẽ mré sóg rãnhrãj tĩgtĩ. Hã kÿ sóg ãjag jyvẽn mũ, ãjag tÿ Topẽ vĩ ki króm jé. ãjag tÿ ti vĩ ki króm tũ nĩn kÿ tóg fagrĩnh mÿ ãjag jagãgtãn mũ. ² Ti hã ne tóg: “sÿ ãjag jagãgtãn ke kurã ki sóg ãjag tÿ inh mÿ nén to vĩ mũ ãn han ke mũ,” he mũ. “ãjag krenkren ke kurã ki sóg ãjag krenkren han ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Ûri ke vẽ.

³ Kÿ sóg nén ù vẽnhrãj mÿ han tũ nĩgtĩ sir, ù tÿ inh rãnhrãj to vĩ tũ nĩ jé. ⁴ Vẽjykre há mĩ sóg tĩ mÿr, isÿ tÿ Topẽ *camarada* jẽn kÿ. Kÿ inh jykre tóg vẽnhrãj kar mÿ ve há tĩ. Isÿ nén ù jagy vég mũ ra sóg ti to krónh ke tũ nĩgtĩ, ijagtar nĩ ra, inh kãnẽ jur mũ ra. ⁵ Kejẽn

ag tóg inh mrãnmrãn tĩ. Věseja kã tá ag tóg inh fón tĩ. Věnh kar tóg kejěn inh kri rũm ke tĩ. Kejěn sóg inh rãnrãj tỹ inh kutãn to jagtar tĩ. Kejěn sóg nũr tũ nĩgtĩ. Kejěn sóg vějěn vėg tũ nĩgtĩ. ⁶ Isỹ ti jagy vėg mũ hã ra ijykre tóg tỹ ùn há nỹ. Topě vĩ ki kanhró mág sóg nĩ. Věnh kar to sóg fe nĩ. Věnh kar mũ sóg koměr hã vĩ tĩ, vėnh kar tỹ isỹ tỹ Topě *camarada* jė tag ki kanhrãn jė. Topě kuprĩg vỹ tỹ inh jagrė nĩ. Hã kỹ sóg vějykre kuryj to tar nĩ. ⁷ Topě hã ne isar han'. Ti hã ne inh mũ ti jykre kuryj nĩm'. Kỹ tóg tỹ isỹ tỹ rárá jafã nĩ, Topě jykre há ěn ti. Inh kren han tóg, ti tỹ inh mũ vějykre kuryj nĩm ti kỹ. Kỹ ag tóg, ti jykre hã tigrĩn ag jykre kórėg vėg tĩ gé.

⁸ Kejěn ag tóg inh mũ vĩ há han tĩ. Kejěn ag tóg iso é he tĩ. Kejěn ag tóg iso ti kórėg kar tó tĩ. Kejěn ag tóg iso nén ù há tó tĩ. Kejěn ag tóg iso: “ti ón nẽ,” he tĩ. Hã ra sóg ón vãnh nĩgtĩ. ⁹ Ũ tóg ag kã mũ inh ki kagtĩg nỹtĩ ve nĩ. Hã ra vėnh kar tóg inh ki kanhró nỹtĩ. Ter kren tỹ hěn ri ke han sóg tĩgtĩ. Hã ra sóg rĩr tĩ nĩ ver. Inh vóg kónãn ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg isén ja tũ nĩ. ¹⁰ Inh fe kaj tóg tĩ. Ge ra tóg inh mũ sér tĩ. Jagtar sóg tĩ. Hã ra sóg ù tỹ hěn ri ke ag jagãgtãn tĩ, ag mũ Topě vĩ tón kỹ. Nén ù tỹ isóg tũ tũ nĩ. Hã ra Topě tỹ ěg mũ nén nĩm mũ ěn kar vỹ tỹ isũ nỹtĩ.

¹¹ Ājag hã mũ sóg ijagtar tag kãmén mũ. Tó kãn sóg mũ, isỹ ājag to há tãvĩ nĩn kỹ. Ājag hã to sóg fen mág kỹ nĩ. ¹² Inh pijé ājag to kórėg nĩ'. Ājag hã ne iso há tũ nỹtĩ ve nĩ'. ¹³ Inh krė ri ke ājag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ājag mũ: “isỹ ājag to há kóm iso há nỹtĩm nĩ, iso fe mág nỹtĩm nĩ,” he mũ.

Ũ tỹ ěg mrė ke tũ ag

14 Û tỹ *Jesus* ki rã tũ mré jykrén sór tũg nĩ. Tỹ ti ãg mré ke tũ nĩ. Kỹ ùn jykre pãno ag mré jykrén sór tũg nĩ gé. Kurã pijé tỹ kuty mré ke nĩ'. 15 *Cristo* pijé Japo mré jykrén tĩ'. Kỹ ù tỹ ti ki rã kỹ jẽ pijé ù tỹ ti ki rã tũ mré jykrén há nĩnh mũ'. 16 Kỹ Topẽ ãn pijé tỹ ón kỹ topẽ ãn nĩ'. Ha vé, Topẽ ãn vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ùn rĩr nĩ ãn ãn. Ti hã ne: “ag ki sóg ijamã han ke mũ,” he ja nĩgtĩ. 17 Kỹ tóg: “ag ré kỹ mũm nĩ, vyr mỹ nỹtĩm nĩ. Vẽjykre kavéj han tũg nĩ, kỹ sóg tỹ ãjag mré ke nĩnh mũ,” he mũ gé. 18 “Ãjag jóg vỹ tỹ ãnh nĩnh mũ, kỹ ãjag tóg tỹ ãnh krẽ nỹtĩnh mũ, he tóg, ãg *Senhor* ti, ù tỹ nén ù kar han ki kanhró ãn ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ rán ki.

7

1 ãnh kanhkã', ãnh fe vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Topẽ tóg ãg hã mỹ tóg mũ, ti tỹ tỹ ãg jóg mág nĩ tag ti. Ti ve jé ãg tóg ke mũ. Hã kỹ ãg nén ù kavéj han ke tũ nĩ. To jykrén ke tũ ãg nĩ gé. Topẽ tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ, kỹ ãg ti hã kamẽg ke mũ. Ti jykre kuryj ãn mũ mũm nĩ.

Paulo fe tỹ mrin ke

2 Iso fe mág han mãn nĩ, ha mẽ. ãnh pijé, ù mỹ vỹjykre pãno han sór tĩ'. ãnh pijé, ù krĩn kónãn sór tĩ'. ãnh pijé, ù tỹ nén ù péju sór tĩ'. 3 Isỹ ãjag mỹ tag tóg kỹ ãnh pijé ãjag to kórég nĩ'. ãjag mré ke vỹ tỹ ãnh nĩ. Kỹ ãg tóg jatun mỹ jagnẽ mré mũ mũ. Jagnẽ mré ãg tóg kãgter ke mũ gé, hẽn ri ke mũn. 4 “ãnh mỹ ag tóg vẽn vĩ há tónh ke mũ,” he sóg tĩ ãjag to. Kỹ sóg vẽn kar mỹ ãjag to: “há ag nỹtĩ,” he tĩ. Tag ki sóg ti jagy pẽ vég mũ. Hã ra sóg ãjag to krĩ kãnhvy nĩ ha, *Tito* tỹ ãnh mỹ ãjag tóg tũgrĩn. Kỹ tóg sir ãnh mỹ sér pẽ tĩ.

⁵ Ha vé, isỹ ga tỹ *Macedônia* tá jun kỹ sóg nén ù tỹ inh krĩ kuprãg ke ve ja tũ nĩ. Tá sóg ti jagy ve mǎn gé. Iso ag tóg rará, kỹ sóg vėnh mỹ en mǎn gé sir. ⁶ Hã ra Topẽ tóg inh mỹ *Tito* jėnė. Kỹ ti hã tóg inh krĩ tỹ kǎnhvy' hé. Ũn vėsỹrénh mũ ěn mỹ tóg vĩ há han tĩ, hã kỹ tóg inh mỹ *Tito* jėnė, ěn kǎ. ⁷ Ti tỹ inh ki jun kỹ tóg inh mỹ vĩ há han. Kỹ tóg inh mỹ ājag tỹ iso vĩ há han ja tag tó mũ gé sir. Ājag tỹ inh ve sór mũ tag tó tóg mũ. Ājag tỹ vėjykre kórég to vėnh mỹ en ěn kǎmėn tóg mũ. Ājag tỹ inh jagfy vėnh vĩ tó sór mũ tó tóg mũ gé sir. Kỹ tóg inh mỹ sér pė tĩ sir.

⁸ Inh *carta* ěn tỹ ājag ki jun kỹ tóg ājag fe kaj han. Ge ra tóg há nĩ. Kurã pir ki tóg ājag fe kaj han. Kỹ ājag tóg ājag jykre kórég ěn tovǎnh ja nĩ. Hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, ũri. ⁹ Hė ri ken kỹ? Ājag fe kaj mỹ inh mỹ sér tĩ? Vó. Ājag tỹ Topẽ mỹ vėnh fėg kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Kỹ inh *carta* tóg ājag mỹ nén ù kórég kǎmėn ja tũ nĩ. ¹⁰ Ĕg tỹ ěg fe kaj tugrĩn Topẽ mỹ vėnh fėg kỹ ěg tóg ěg jykre kórég tovǎnh kǎn ke mũ. Kỹ ěg kren ke mũ. Tag vĩ ěg mỹ sér tĩ. Jǎvo ěg tỹ fe kaj ra ěg jykre kórég tovǎnh tũ nĩn kỹ ěg ter pė han ke mũ sir.

¹¹ Ha vé. Ājag fe kaj tĩn kỹ ājag tóg ājag jykre tugnỹm mũ, Topẽ tỹ ājag krĩn kỹ. Vėjykre kórég ěn to ājag tóg jũ mũ. Ũn tỹ vėjykre kórég han mũ ěn mỹ ājag tóg vĩ tar han. Há kar ti nĩ.

¹² Isỹ ājag mỹ *carta* ěn rán kỹ sóg, ù tỹ vėjykre kórég han mũ ěn tó ja nĩ. Hã ra sóg: “isỹ *Corinto* tá ke ag tỹ iso há nỹtĩ venh há tóg tĩ, Topẽ rĩnve,” he ja nĩ. ¹³ Hã kỹ inh krĩ tóg kǎnhvy' he mũ sir, ũri, isỹ ājag tỹ iso há nỹtĩ mėn kỹ. *Tito* tóg ājag to vĩ há han.

Ti krĩ tỹ kuprã' he ja ãjag tóg nĩ. Kỹ tóg ti mỹ há tĩ. ¹⁴ Ti tĩg ke to hã sóg ãjag kãmén kãn ja nĩ. Hã ra ãjag tóg ti mỹ ki hã han ja nĩ. Inh kavénh ja tũ ãjag tóg nĩ. Kỹ *Tito* tóg ãjag jykre há ve ja nĩ gé.

¹⁵ Kỹ tóg kurã kar ki ãjag mĩ êkrég tĩ. ãjag to tóg há tâvĩ nĩ. ãjag tỹ inh vĩ kri nĩm mũ ên mĩ tóg êkrég tĩ. Kỹ ãjag nẽji ti kamêg ja nĩ gé, isỹ ti jẽnên kỹ. Hã tó ja ti nĩ. ¹⁶ Kỹ tóg inh mỹ sér tĩ gé sir, ãjag tỹ inh vĩ ki króm kỹ.

8

Ëg tỹ jãnkamy nĩm ke

¹ Kỹ sóg ãjag mỹ Topê tỹ ga tỹ *Macedônia* tá ke ag tar han mũ tó sór mũ gé. Ag jagãgtar hã ra ag tóg *Jerusalém* tá ke ag jagãgtãn sór mũ, ag mỹ jãnkamy jẽnên kỹ. ² Ha vé, *Macedônia* tá ag tóg ti jagy pẽ hã ve ja nĩgtĩ. Ge ra tóg ag mỹ sér tĩ. Jagãgtar ag nỹtĩ gé. Tỹ nén ù mág tũ ag nỹtĩ. Hã ra ag tóg, ag mỹ sér nĩn kỹ vin mág pẽ han ja nĩgtĩ. Ag tỹ ra jãnkamy jẽnê sór vê. ³ Ha vé, ag jykre ve inh. Ag tỹ nén ù tỹ vênh kãpãm ag tóg, ag jẽn mré hã. ⁴ Inh mỹ ag tóg: “Ëg tỹ ag mỹ jãnkamy jẽnê sór vê,” he mũ. “ãjag tũ vỹ sĩ nĩ, kỹ tỹ vênh kãpãm tũg nĩ, he tũg nĩ ãg mỹ,” he ag tóg. Ag tỹ Topê tũ ag mỹ nén ù há han sór vê. ⁵ Kỹ ag tóg isỹ ag ki vỹjyre há ve sór mũ ên kãfór han. Ëg *Senhor* mỹ ag tóg vênh vin. Kỹ ag tóg vãhã ãg mỹ nén ù há tâvĩ han mũ gé.

⁶ Kỹ *Tito* tóg ãjag ki jãnkamy sĩ vé huri, ti tỹ *Jerusalém* tá ke ag mỹ jẽnê jé. Kỹ sóg ti mỹ: “*Corinto* tá ke ag mỹ tó mãn nĩ, ag tỹ ag mỹ ag tũ vênh kãpãm jé, ãg tỹ ùn jagtar ag mỹ ma mũ jé,” he mũ. ⁷ Ha vé, *Jesus* ki ge kỹ ãjag nỹtĩ. Vĩ há ãjag nỹtĩ. Ki kanhró

mág ājag nýtī. Ū jagāgtān sór ājag nýtī. Jagnē to há ājag nýtī. Tag kar ki ājag tóg ūn riko ri ke nýtī. Kŷ nén ū há tag han sórm nī gé, *Tito* tŷ ājag ki nén venh ke mŷ tag ti.

⁸ Ājag tŷ nén vin sór mŷ ěn hā vin nī, ěg tŷ ājag jykre há ve jé. Inh pijé ājag mŷ: “ker ag jagāgtān tŷg hē!,” he mŷ. ⁹ Ha vé, ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* vŷ ěg jagāgtān ja nī gé. Kanhkā tá ti riko nī ja nīgtī, hā ra tóg ti tŷ nén ū ěn tovānh kǎn. Ti tŷ ěg jagfy jagtar tī jé tóg kǎtŷg. Kŷ ěg tóg ti jagtar tigrīn riko nýtī sir.

¹⁰ Kŷ sóg tag to jykrén, ha mē. Prŷg ti nī ha, ājag tŷ ag mŷ jĕnĕnh ke tŷ vyrmŷ vin han vén kri. Ājag hā ne to jykrén vén ja nīgtī gé'. ¹¹ Kŷ ājag tŷ nén han vén ja ěn han kǎn nī, ūri. Ājag tŷ vyrmŷ nén vin ja ěn kri vin mǎn nī, ag mŷ jĕnĕn jé. ¹² Kŷ tóg Topĕ mŷ há tĭnh mŷ. Ū tŷ nén ū mág vŷ nĭm mág han ke mŷ. Ū tŷ nén ū sĭ vŷ sĭn kŷ nĭm ke mŷ. Topĕ pijé ū tŷ nén ū sĭ nĭm mág han mŷ ve sór mŷ'.

¹³ Ti tŷ ājag tŷ ū jagāgtān tigrīn ājag mŷ tŷ tŷn kŷ tóg Topĕ mŷ ū tĭ sir. Vĕnh kar tŷ nén ū sĭ ve kŷ tóg há tĭ. ¹⁴ Ūri ājag tŷ tóg e nī, hā kŷ tóg ājag tŷ ūn jagāgtar ag mŷ vĕnh kǎpǎm há tĭ. Kejĕn tóg ājag mŷ tŷ' hĕnh ke mŷ gé, kŷ ag tóg sir ājag mŷ nén ū vin ke mŷ gé, vĕnh kato. Kŷ vĕnh kar vŷ jagnē ri ke nýtī sir. Tag hā vŷ há nī'. ¹⁵ Hā kŷ tag tóg rán kŷ nī, ha mē: “ū tóg vĕjĕn génh mág han ja nīgtī, ū tóg génh pir han ja nīgtī gé. Hā ra tóg ū tŷ génh pir han mŷ ěn mŷ tŷ' he ja tŷ nīgtī gé,” he tóg mŷ. Jagnē ri ke ag tóg nýtī ja nīgtī, vāsŷ.

Tito to vĕme

16 Topě hã ne *Tito* krñn, ti tỹ ãjag venh tĩg sór jé. 17 Kĩ tóg kãnhmar inh mỹ: “he,” hé, sỹ ti mỹ: “ha *Corinto* ra tĩg,” hen kỹ. 18 Kĩ sóg ti mré ěg régre ũ jẽně sór mũ gé. *Jesus* kãmén há han ti tĩ gé. Kĩ vėnh kar ag tóg ti to vĩ há han tĩ gé. 19 *Igreja* krēm ke kar vỹ ti hã kupręg, ti tỹ inh mré ěg tỹ ũn jagãgtar ag mỹ nén jẽnėnh ke mũ tag ki rĩr jé. ěg *Senhor* jykre há tỹ vėnh ven hã jé ěg tóg tag ki rĩr há han sór mũ. Kĩ tóg inh mỹ há tĩ gé, sỹ inh pir mỹ ki rĩr tũ nĩn kỹ.

20 Jãnkamy e vė, ěg tỹ ma mũnh ke ti, kỹ tóg inh mỹ ũ tỹ tag to iso jykrén kónãn ha mẽ tĩ, isỹ inh pir mỹ ma tĩ mũ ra. Kĩ tóg inh mỹ há tĩ, ũ ag tỹ inh mré ki rĩr mũn kỹ. 21 ěg *Senhor* ne inh jykre há ki kanhró nĩ'. Kĩ tóg há tĩ gé, ãjag tỹ inh jykre há tag vėg mũn kỹ.

22 *Tito* mré tóg ãjag ki jun ke mũ, ũ ěn ti. Kar kỹ ěg régre ũ vỹ tĩg ke mũ gé. ěg *Senhor* tũ ki rĩr há han tóg tĩ gé. Tag ve tỹ hėn ri ke han inh huri. Kĩ tóg ãjag kãmẽ mẽ kỹ ãjag ve sór mũ gé. Ājag to tóg há tãvĩ nĩ gé.

23 Kỹ *Tito* ne, ãjag venh kãtĩg ke mũ'. Inh mré rãnhřaj tĩ vė. Kĩ tóg inh mré ãjag to vãsãn tĩ. Ti mré kãmũ tag ag vỹ tỹ ũn há nỹtĩ gé. ũ tỹ *igreja* krēm vėnhmãn tĩ ag vỹ ag jěgně ja nĩ, ãjag to. 24 Ag tỹ ãjag ki junjun kỹ ag ki rĩr há han nĩ, ěg mré ke kar tỹ ãjag jykre há ve jé. Vėnh kar mỹ sóg ãjag to: “vĩ há tãvĩ han ag tóg tĩ,” he tĩ. Kĩ tóg há tĩ, ãjag tỹ inh vĩ tag to: hã vė, hen kỹ.

9

Ag tỹ jãnkamy jẽnėnh ke

¹ Kĩ ãjag tóg, ãg tỹ *Jerusalém* tá Topẽ ki ge kũ nỹtĩ ag mỹ nén jẽgnẽnh ke tag ki kanhró nỹtĩ, hã kũ sóg tó mãn sór tũ nĩ. ² Ag jagãgtãn sór ãjag tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kũ sóg *Macedônia* tá ke ag mỹ tó tĩ. Ag mỹ sóg: “*Grécia* tá ke ag ne *Jerusalém* tá ke ag mỹ nén ù jẽnẽ sór tĩ’,” he tĩ. “Kri prỹg tóg nỹ ha,” he sóg tĩ, ãjag to. Kĩ ag tóg ke sór mũ gé sir, ãjag kóm. ³ Hã kũ sóg ãjag mỹ ãg régre ag jẽgnẽg mũ, ãjag tỹ inh vĩ ki kanhrãn jé. Kĩ ãjag tỹ nén ù nĩm sór mũ ẽn vin kãn nĩ, ùri, kũ sóg fagrĩnh mỹ vĩ ja tũ nĩnh mũ. ⁴ Hẽn ri ke mũn *Macedônia* tá ke ù ag tóg, inh mré kãmũ sór mũ. Kĩ tóg, ãjag tỹ nén vin ja tũ nĩ kũ inh mỹ’a tĩnh mũ, isỹ ón kũ vĩ ja nĩn kũ. Kĩ tóg ãjag mỹ’a tĩnh mũ gé sir. ⁵ Hã kũ sóg to jykrén, sỹ ãjag mỹ ãg régre tag ag jẽgnẽ jé. Vãsỹ ãjag tóg tó ja nĩ, ãjag tỹ nén vin sór mũ ẽn ti. Kĩ ha ké. Kĩ tóg e nĩnh mũ, jãnkamy ti. Kĩ tóg ve há tĩ, ti tỹ ãjag mỹ sér nĩ ti. Kĩ ù tóg ãjag to: “ti mỹ ag mỹ há tũ ja? Hã kũ ag mỹ nĩm sĩ han ja nĩ?” henh ke tũ nĩ.

⁶ Kũ sóg: “ù tỹ nén fy pir krãn kũ tóg pin kũ génh ke mũ gé. ù tỹ krãn mág mũ ẽn hã tóg génh mág han ke mũ gé sir,” he tĩ. ⁷ Kũ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ẽn hã vin nĩ, ãjag tỹ *Jerusalém* ra jẽnẽ jé. Mỹ sér nỹtĩm nĩ, ãjag tỹ ãg mré ke ag jagãgtãn to. Kĩ tóg Topẽ mỹ há tĩnh mũ sir. ù tỹ ge to tóg há tãvĩ nĩ. ⁸ Kũ Topẽ tóg ãjag mỹ nén vin mág han ke mũ gé, kurã kar ki, nén ù tỹ ãjag mỹ tũ’ he tũ nĩ jé. Kũ ãjag tóg, ãjag tũ mág nĩn kũ ù jagãgtãn’, ù jagãgtãn’ henh ke mũ sir. ⁹ Tag vỹ rán kũ nĩ, ha mẽ: “ũn jagãgtar ag mỹ tóg vin mág han tĩ, kurã kar ki,” he tóg.

¹⁰ Ha vé, Topẽ ne ãg mỹ nén ù kar fy vin mũ’, ãg tỹ krãn jé. Kũ tóg ãg mỹ ẽmĩ han jafã nĩm mũ gé, ãg

tỹ ko jé. Kỹ tóg ãjag mỹ ãjag tỹ tỹ ù jagãgtãn ke mũ ěn ven mũ gé. Kỹ tóg nén ù fy ri ke nĩ. Kaně há ri ke han jé tóg ke mũ gé, ãjag tỹ vĕjykre kuryj tag han kỹ, hã vỹ: jagně jagãgtãn, he mũ. ¹¹ Tag ki ãjag tóg riko nỹtĩnh ke mũ, ãjag tỹ vĕnh kar jagãgtãn kỹ. Kỹ ùn e ag tóg ěg tigrĩn Topě to vĩ há han ke mũ. ¹² Kỹ tóg ge nĩ. Ěg tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ ag jagãgtãn kỹ ěg tóg ag jagtar tỹ tũ' he mũ. Tag tóg há tĩ. Kỹ ag tóg ěg tỹ ag jagãgtãn tigrĩn Topě mỹ vĩ há han ke mũ gé sir. ¹³ Hã ki ag tóg ãjag tỹ Topě vĩ kri fig mũ vĕg mũ. Kỹ ag tóg tag to Topě to vĩ há han ke mũ gé sir, ha vem nĩ, ãjag tỹ ag jagãgtãn mág kỹ. ¹⁴ Kỹ ag tóg ãjag to Topě mré vĕmĕn ke mũ gé sir, ãjag to há tãvĩ nỹtĩn kỹ. Topě tỹ ãjag jagãgtãn hapě han mũ ěn ve jé ag tóg ke mũ. Hã kỹ ag tóg ãjag ve sór ke mũ gé sir. ¹⁵ Topě ne ěg mỹ nén ù há tãvĩ vin tĩ mỹr'. Pijé kaja nĩ'. Ěg jé ti mỹ to vĩ há han.

10

Paulo tỹ nén to vĩ

¹ Ha vé, ãjag jyvĕn sór inh mũ, inh, hã vỹ: *Paulo*, he mũ. Sỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg nĕji komĕr hã vĩ tĩ. Kỹ, isỹ kór há tá nĩn kỹ isóg nĕji vĩ jũ han tĩ, ãjag mỹ. *Cristo* ne komĕr hã vĩ tĩ'. Ũn há vĕ, *Cristo* ti. Tĩ jykre hã han sór inh nĩgtĩ. ² Isỹ ãjag mỹ nén rán mũ tag jĕmĕm nĩ. Kỹ sóg ãjag ki jun kỹ vĩ jũ han ke tũ nĩ. Vĩ jũ han jé sóg ke mũ, ha vem nĩ, ù tỹ iso: “tĩ tỹ vĕsóg ki nén to jykrén mũ ěn hã han tóg tĩ,” he mũ ag mỹ. ³ Ěprã ke vỹ tỹ inh nĩ, hã ra inh pijé vĕjykre kórég han tĩ'. ⁴ Vãsãn mág sóg tĩ, Topě jykre tar ěn hã han jé. Kỹ tóg *soldado* tỹ rará jafã ri ke nĩ, Topě jykre ti. Tỹ sóg ěg kato tĕ mũ ag kókég tĩ, hã vỹ: isỹ

ũ tỹ ěg vĩ kato vāsānsān mũ ag vĩ tỹ tũ' he mũ, he mũ. ⁵ Ũ tỹ Topě kato vĩ sór mũ ag vĩ tỹ sóg tũ' he tĩ gé. Vēsỹ ũn mág han sór ag tóg tĩ, Topě kato vāsān kỹ. Tỹ tũ' he jé sóg ke mũ, Topě jykre tar hã tỹ. ⁶ Kỹ, sỹ ājag tỹ Topě vĩ kri nĩm mũ ve kỹ sóg ũ tỹ ge mỹ vĩ jũ han ke mũ sir, ha vem nĩ.

⁷ Ājag kã mĩ ũ tóg: “tỹ sóg *Cristo* mré ke nĩ,” he tĩ. Kỹ sóg tỹ ti mré ke nĩ gé, ājag kóm. ⁸ Ěg *Senhor* ne inh fĕg', sỹ ājag jyvĕn jé. Tĩ pijé inh mỹ: “ha ag kóké,” hé'. Isỹ vēso vĩ há han hã vē. Kỹ tóg inh mỹ'a tũ nĩ. ⁹ Sỹ ājag jyvĕn sór vē. Inh pijé ājag kanĕ jun sór mũ'. ¹⁰ Inh vēnh rá ki inh nĕji ājag mỹ vĩ tar han tĩ. Sỹ ājag mré nĩn kỹ sóg nĕji krój nĩ ve nĩ. ¹¹ Ha vé, isỹ rán mũ ri ke han jé sóg ke mũ, isỹ ājag mré nĩn kỹ, ha vem nĩ.

¹² Ājag kã mĩ ũ tóg vēso vĩ há han sór tĩ. Inh pijé ag ri ke nĩ'. Inh pijé tỹ ag mré ke nĩ gé'. Vēsóg ki nĕn ũ to jykřn kỹ ag tóg: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ há tũ nĩ,” he tĩ. Topě jykre ve sór tũ ag tóg nĩ. Ag tỹ vēsóg ki nĕn to jykřn mũ hã tóg ag mỹ há tĩ. Krĩ tũ ag nỹtĩ.

¹³ Ag jāvo sóg Topě jykre vég tĩ, hã kỹ sóg ājag mỹ: “inh jykre vỹ há nĩ,” he tĩ. Topě ne inh mỹ inh rānhrāj ti nĩm, kỹ tóg inh mỹ: “ha *Corinto* tá ke ag ki rĩr,” he ja nĩgtĩ gé. ¹⁴ Inh pijé Topě tỹ inh mỹ vēnh rānhrāj nĩm ja ěn pātĕn tĩ'. Kỹ sóg pātĕn ja tũ nĩ gé, sỹ ājag mỹ vēnh rá jĕnĕn kỹ. Inh hã ne ājag mỹ *Cristo* kāmĕn vĕn ja nĩgtĩ'. ¹⁵ Hã kỹ sóg isũ tỹ ājag jyvĕn tĩ. Ũ tũ pijé'. Inh pijé ũ rānhrāj to: “isỹ han ja vē,” he mũ'. Ājag tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ to tar nỹtĩn kỹ sóg tỹ ũn mág tāvĩ nĩnh ke mũ gé, ājag mré. Isũ hã vē, inh rānhrāj hã vē. ¹⁶ Kỹ sóg ājag jamã mã ra tĩg sór mũ gé, sỹ *Cristo* kāmĕn jé, ũ tỹ mĕ ja tũ

ag mÿ. Sÿ tãtã ag mÿ kãmén kÿ sóg inhhã ki rãnhràj mÿ sir, ù tÿ ag mÿ tá Topẽ vÿ kãmén ja tũ nÿn kÿ. Kÿ sóg inh rãnhràj hã tugnÿn tÿ ùn mág jẽnh mÿ. Û rãnhràj tugrÿn ke tũ vẽ.

¹⁷ Hã ra tóg há tũ nÿ, ãg vẽme tag ti. Ājag tÿ ùn mág nÿ tó sór kÿ ãg *Senhor* ti tóm nÿ. ¹⁸ Ēg tÿ vẽso: “ùn há vÿ tÿ inh nÿ,” he mÿ ra ãg pijé tÿ ùn há nÿtÿ'. Ēg *Senhor* tÿ ãg to: “ùn há vÿ tÿ ti nÿ,” hen kÿ hã ãg tóg tÿ ùn há nÿtÿ'.

11

Ón kÿ apóstolo ag

¹ Krÿ tũ nÿ ve inh nÿ, isÿ vẽnh kãmén kÿ. Hã ra ãjag tóg iso fe nÿtÿ, kÿ tóg há tÿ. ² Ājag to sóg hapẽ nÿ, Topẽ tÿ ãjag to há nÿ ri ke. Hã kÿ sóg ãjag jÿvẽn tÿ. Kÿ ãjag tóg tÿ ùn mén ke mÿ fi ri ke nÿtÿ. Kÿ *Cristo* vÿ tÿ ãjag mén ke ri ke nÿ sir. Vẽnh prÿg tag to sóg ãjag kãn sór mÿ mÿr, ãjag jãnhkri nÿtÿ jé, tytãg tÿ ù mré nÿ ja tũ fi jãnhkri ên ri ke. ³ Hã ra sóg ãjag to: “ag mÿ ti tovãnh sór tũ nÿ vÿ?” he mÿ. Pÿn vÿ ùn ve fi mÿ ón, Japo ti, ti jÿkre e nÿn kÿ. Kÿ fi tóg ti vÿ kri nÿm. Kÿ tóg ãjag mÿ ón sór mÿ gé, ha vem nÿ, ãjag tÿ *Cristo* tovãnh jé, ãjag tÿ ti to tar nÿ ên to krónh ke jé. ⁴ Hã kÿ ãjag tóg ù ag vÿ jẽmẽ sór mÿ, ag tÿ ãjag mÿ ón kÿ *Jesus* tó kÿ. Ag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó tũ tó mÿ ra ãjag tóg jẽmẽ sór tÿ. Ón kÿ jagrẽ vÿ ãjag mÿ há nÿ ve nÿ, Topẽ tÿ ãjag mÿ nÿm ja tũ ên. Ón kÿ topẽ vÿ vÿ ãjag mÿ mẽ sér tÿ ve nÿ, ãjag tÿ vãsÿ mẽ ja tũ ên.

⁵ Ón kÿ *apóstolo* ag ne ãjag mÿ vẽnh vÿ tag tó sór mÿ'. Inh pijé tÿ ag krẽm ke nÿ', ha mẽ. ⁶ Vÿ sÿnvÿ han tũ inh nẽji nÿ, ag vÿ sÿnvÿ ri ke. Hã ra sóg nén tÿ

hën ri ke ki kanhró nĩgtĩ. Tag ve ãjag tóg mÿr, ãjag tÿ inh vĩ mẽ kÿ.

⁷ ãjag mÿ sóg Topẽ vĩ tó ja nĩgtĩ. Kÿ sóg ãjag ki ti kaja ve sór ja tũ nĩ. Vēsÿ ùn sĩ han ja inh nĩ, sÿ ãjag mré nĩn kÿ, ãjag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ jé, isugrĩn. Kÿ inh mÿ Topẽ vĩ mranh'? Vó, vějykre há vë. ⁸ Ěmã ù tá *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ fag ne inh mÿ fag jãnkamy vënh kãpãm ja nĩ, sÿ ãjag mré nĩn kÿ. Fag tũ hã ko ja inh nĩ. ⁹ Kÿ, isÿ jãnkamy ve sór mũ ra sóg ãjag mÿ tó ja tũ nĩ gé. “Ti hÿn ag mÿ jagy tĩnh mũ,” he sóg tĩ. Ga tÿ *Macedônia* tá ěg régre ag ne inh ki junjun ja nĩgtĩ'. Kÿ ag tóg inh mÿ jãnkamy ù ma kãmũ ja nĩ gé, sÿ to nén tÿ inh mÿ tũ nĩ ěn mãn jé. ¹⁰ Ki hã tó sóg tĩ. *Cristo* tÿ ki hã tó tĩ ěn ri ke han sóg tĩ. Kÿ sóg ãjag to: “ga tÿ *Acaia* tá ke ag jãnkamy mãn ke tũ inh nĩ, ag tÿ iso vĩ vĩ he tũ nĩn jé,” he mũ. ¹¹ Hẽ ri ken kÿ? Inh mÿ ãjag to há tũ nĩgtĩ? Vó, ãjag to sóg há tãvĩ nĩ, kÿ Topẽ ne ki kanhró nĩ'.

¹² Hã ra sóg ãjag tũ ve sór tũ nĩ, sÿ ag vĩ tÿ tũ' hen jé, ón kÿ *apóstolo* ěn ag vĩ ti. Inh mÿ tóg ag tÿ ãjag mÿ: “*Paulo* ri ke inh nĩ. Inh mÿ ãjag tũ vënh kãpãm,” henh ha mẽ tĩ. Hã kÿ sóg ãjag tũ ve sór tũ nĩ. ¹³ Ón kÿ *apóstolo* vÿ tÿ ag nÿtĩ, mÿr, ha mẽ. Ón kÿ ag tóg: “Topẽ rãnrãj han ěg tóg mũ,” he tĩ. Ón kÿ ag tóg: “*Cristo* vÿ ěg tÿ *apóstolo* han,” he tĩ. ¹⁴ *Satanás* jykre hã vë. Vēsÿ tóg Topẽ tÿ jěně jafã ri ke han tĩ, ón kÿ, Nén Kórég ti. ¹⁵ Kÿ ti mÿ rãnrãj tĩ ag tóg ón kÿ jykre kuryj nÿtĩ ve nĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag rãnrãj kórég to.

Paulo jagtar

¹⁶ Ha mẽ, inh pijé krĩ tũ nĩ'. Isỹ ãjag mỹ krĩ tũ nĩ ve ra iso há nỹtĩm nĩ, sỹ vĕso vĕnh vĩ há tón kỹ. ¹⁷ Sỹ ãjag mỹ sỹ nĕn ve ja ĕn tó sór vĕ. Kỹ sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Ĕg tỹ ĕg *Senhor* jykre tó kỹ ĕg tóg tag tó tũ nĩgtĩ, sỹ tónh ke mũ tag. ¹⁸ Hã ra sóg tó sór mũ. Vĕnh kar tóg ãjag mỹ ag tỹ nĕn ve ja tó tĩ. Kỹ sóg ãjag mỹ tó sór mũ gé, ha mẽ. ¹⁹ Krĩ há ãjag nỹtĩ, ge ra ũn krĩ tũ ag tóg ãjag mỹ há nỹtĩ ve nĩ. ²⁰ Ũ tỹ ãjag mỹ: “tag han ra, tag han tũg ra,” hen kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩ ve nĩgtĩ. Ũ tỹ ãjag mỹ ónón mũ ag tóg ãjag mỹ há nỹtĩ ve nĩgtĩ. Ũ tỹ vĕso: “tỹ inh ũn mág nĩ,” he mũ ag vỹ ãjag mỹ há nỹtĩ ve nĩgtĩ gé, ũ tỹ ãjag kakã ki tãnh tĩ ĕn ag ke gé. ²¹ Inh mỹ'a tóg tĩ, sỹ tag tó kỹ. Vĕjykre tag han sór vãnh inh nĩgtĩ.

Hã ra ag tóg ãjag mỹ ag tỹ nĕn ve ja ĕn ti tó tĩ, ag jykre há ke gé. Kỹ sóg ag kóm tónh ke mũ gé sir, ha mẽ. ²² *Hebreu* vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg *Hebreu* nĩ gé. *Judeu* vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg *Judeu* nĩ gé. *Abraão* krĕ'krĕ vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg *Abraão* krĕ'krĕ nĩ gé. ²³ *Cristo camarada* vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tag to sóg ag kãfór nĩ hã ra. Ha vé, krĩ tũ pĕ nĩ ve inh nĩ, sỹ tỹ ag kãfór nĩ tag tón kỹ.

Ha mẽ, isỹ tỹ *Cristo camarada* nĩ ti. Inh rãnhřãj e tag hã to sóg ag kãfór nĩ. Ise kỹ nĩ e ja hã to sóg ag kãfór nĩ gé. Inh mrãnmrãn kãfór han ag tóg tĩ gé. Ter kren tỹ hĕn ri ke han inh, ag kãfór ke gé. ²⁴ *Judeu* ag ne inh mrãnmrãn e han, ĕmã tỹ 5 (ke) ki. Ag tỹ ũ mrãnmrãn tỹ 39 han tĩ ĕn tỹ ag tóg inh vóg kónãn' he ja nĩgtĩ. ²⁵ Kar kỹ *Romanos* ag tóg ĕmã tỹ 3 (ke) ki ka tĕj tỹ inh mrãnmrãn ja nĩgtĩ gé. Pó tỹ ag inh pin ja nĩgtĩ gé, isĕn jé, *Judeu* ag. Kar kỹ sóg goj ki ter kren tãgtũ han gé. Ĕn kã sóg kejĕn kuty pir ki

kurā mré goj nig kã mĩ n̄r tĩ nĩ, goj kafã tũ kã mĩ. ²⁶ Kuvar há ra tĩg t̄y h̄n ri ke han inh. K̄y goj var tóg inh jagtar han. Ēg tũ péju tĩ ag v̄y inh jagtar han' he ja n̄gtĩ gé. Inh mré *Judeu* ag v̄y inh vóg kónãn sór tĩ ja n̄gtĩ, fóg ag ke gé, ěmã ki ke ag ke gé, ěmã tũ tá ke ag ke gé. Goj kafã tũ kri inh jagtar han. Ón k̄y ěg kanhkã ag v̄y inh jagtar han' he ja nĩ gé. ²⁷ Rãnhraj mág to inh jagtar tĩ ja n̄gtĩ gé. To sóg ron tĩgtĩ. K̄y sóg nũr tũ t̄y h̄n ri ke han tĩ ja nĩ gé. Kej̄n sóg kókĩr tĩ ja nĩ. Kej̄n sóg goj vég tũ n̄gtĩ. Kusa m̄eg sóg tĩ. Kur tóg inh m̄y tũ' he tĩ gé. ²⁸ K̄y, is̄y kurā kar ki ti jagy tag vég mũ mré hã sóg *igreja* kr̄em v̄nhmãn tĩ ag to kr̄i kufy han tĩ gé. ²⁹ Ũ t̄y *Cristo* v̄i to krónh ken k̄y tóg inh m̄y jagy tĩ gé. Ũ t̄y Top̄ẽ v̄i mranh k̄y sóg kan̄ẽ jur tĩgtĩ gé.

³⁰ K̄y, is̄y v̄nh kãmén k̄y sóg is̄y n̄n ũ jagy ve ja ěn tó sór mũ, inh krój nĩ ěn ti. ³¹ Top̄ẽ hã ne ki kanhró nĩ, ěg *Senhor* t̄y *Jesus* jóg ti. Ti hã m̄y ěg v̄i há han ke mũ, k̄y tóg tũ' henh ke tũ p̄ẽ nĩ. Ti hã ne ki kanhró kar nĩ'. Inh pijé ón mũ'. ³² Kej̄n sóg ěmã t̄y *Damasco* tá nĩ ja n̄gtĩ. K̄y pã'i mág t̄y *Aretas* ěn kr̄em pã'i ũ v̄y *governo* ki r̄ir nĩ ja n̄gtĩ. Ēn porisa ag tóg ijo v̄aji ja n̄gtĩ, ag t̄y ise jé. ³³ Hã ra inh mré ke ag tóg, k̄j mág kã kã inh n̄m k̄y jan̄era ki is̄erem, ěmã to ró t̄y. Hã k̄y sóg kren. Is̄y ti jagy ũ ve jan hã v̄ẽ.

12

Paulo t̄y n̄n n̄ẽ ve

¹ K̄y sóg ãjag m̄y ěg *Senhor* t̄y inh m̄y n̄n ven mũ ěn tó sór mũ gé ver. S̄y ãjag m̄y tónh ke tũ v̄ẽ v̄ẽ, hã ra ãjag tóg m̄ẽ sór mũ. ² Ha vé, ũ ki kanhró sóg nĩ,

Jesus ki rã ù. Kanhkã ra tóg vyr, kanhkã tãgtũ he mũ ãn ra. 14 (ke) *anos* ti nĩ ha, sỹ tag ve kri. Hẽn ri ke mũn sóg inh rĩr há ra vyr, hẽn ri ke mũn inh kuprĩg tóg ra vyr, inh pijé ki kanhró nĩ'. Topẽ hã ne ki kanhró nĩ'. 3 Hã ra sóg ra vyr. 4 Kĩ sóg ãg tỹ hẽ tá Topẽ mré nỹtĩnh ke mũ ãn tá jun, *Paraíso* he mũ ãn tá. Tá sóg vẽn hĩ jẽmẽ. Êprã ke tỹ nén tónh ke tũ ãn mẽ sóg tá, kanhkã tá vỹjyre sĩnvĩ pẽ ãn, ãg tỹ tag ki nén ki kagtĩg ãn. 5 ãn hã to sóg: ùn mág vỹ tỹ inh nĩ, he sór mũ. Isỹ vēsóg ki kanhkã ra tĩg pijé'. Isỹ ãg tỹ êprã vég tĩ ãn tó kũ sóg inh krój nĩ hã tó sór mũ. 6 Isỹ ùn mág nĩ tag tó kũ sóg ki hã tó tĩ. Vẽn ó pijé'. Inh jykre vég ãjag tóg mũgtĩ. Inh vỹ mẽg ãjag tóg mũgtĩ. Kũ tag hã to jykrén nĩ. Tag hã to ãjag tóg inh jykre ki kanhrãn ke mũ.

7 Kũ Topẽ tóg, ti tỹ inh mũ kanhkã ven kar kũ to jykrén gé, sỹ vēsỹ ùn mág han sór tũ nĩ jé. Hã jé tóg inh ki nén ù jagy han tĩ gé. Kũ tóg sónh tỹ inh ki já ri ke nĩ. *Satanás* krẽm ke ù vẽ, kũ tóg isãnh tĩ, isỹ vēsỹ ùn mág han tũ nĩ jé. 8 Kũ sóg ãg *Senhor* mũ to vỹ tãgtũ han, ti tỹ inh mũ tỹ tũ' hen jé. 9 Hã ra tóg ke jãvãnh nĩ. Kũ tóg inh mũ: “ã jagãgtãn sóg tĩ,” he ja nĩ. “Kũ tóg há tĩ,” he ja tóg nĩ. “Á krój nĩ hã ki isỹ tỹ ùn tar nĩ vỹ ve há tĩ,” he ja tóg nĩ inh mũ. Hã kũ inh krój nĩ tag tóg inh mũ há tĩ. Inh krój nĩn kũ sóg *Cristo* tar hã tỹ tar nĩ nĩ. Tag hã ne há tĩ'. 10 Hã kũ inh krój nĩ tóg inh mũ sér tĩ, ag tỹ iso vỹ kónãn ti ke gé, inh jagtar nĩ ti ke gé, ag tỹ inh vóg kónãn ti ke gé, inh kanẽ jur ti ke gé. Inh mũ tóg sér kar tĩ, sỹ *Cristo* hã tỹ fe nĩn kũ. Inh krój nĩ ãn kã sóg tar nĩ, mũr, ha mẽ.

Paulo tỹ ag to há nĩ

11 Ha vé ha, vēsỹ ũn krĩ tũ nĩ ěn ri ke han sóg, ājag tỹ inh kutān kỹ. Ājag tỹ iso vĩ há han ke vē vē. Inh pijé tỹ ũ tỹ vēsỹ *apóstolo* han mũ ěn ag krēm ke nĩ', isỹ tỹ nén ũ tũ hã ra, mỹr, ha mẽ. 12 Ājag mỹ sóg sỹ tỹ *apóstolo* jě ven huri. Isỹ nén ũ jagy vég mũ ra sóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Ěg tỹ nén han vānh hynhan ja inh nĩgtĩ, ājag rĩnve, Topě jykre ti ke gé. 13 Inh ājag mỹ ne han ja tũ nĩ? Hã kỹ ājag tóg ěmã ũ tá *Jesus* to vēnhmān tĩ ag to: “ěg kãfór ag nỹtĩ,” he mũ? Nén pir hã han tũ inh nĩ, hã vỹ: ājag jěn ko ja tũ inh nĩ. Kỹ tóg ājag mỹ jagy nĩ ja tũ nĩ. Tag mỹ kórég nĩ? Kỹ inh mỹ vēnh pāte fón nĩ.

14 Ājag ve régre han inh huri. Sỹ ājag ve mǎn sór vē, mỹr. Kỹ sóg, inh jun kỹ ājag mỹ ti jagy han sór tũ nĩ gé, ũri. Inh pijé ājag tũ mǎn sór mũ'. Sỹ ājag venh kãtĩg ke vē. Ěg krě pijé ěg riko han tĩ', ěg tỹ ag jě'ỹn mũ ra. Ěg hã ne ěg krě mỹ nén ũ há nĩm tĩ'. 15 Hã kỹ sóg isũ fón kǎn ke mũ, ājag tugrĩn. Vēnh fěg jé sóg ke mũ gé, sỹ ājag krenkren han jé. Ājag to sóg há tǎvĩ nĩ. Hã kỹ tóg inh mỹ e tĩ, ājag tỹ iso há tũ nỹtĩ ti. 16 Isỹ ājag mré nĩn kỹ sóg ājag mỹ: inh ki rĩr, he ja tũ nĩ.

Hã ra sóg nēji ājag vatánh tá ājag krĩn tĩ. Ājag mỹ sóg nēji ón tĩ. 17 Kỹ inh mỹ ājag vatánh tá ājag tũ mǎg tĩ', sỹ ājag mỹ inh mré ke ag jěgněn kỹ'? Vó. 18 *Tito* mỹ sóg to vĩ, ti tỹ ěg régre ũ ěn mré ājag venh tĩg jé. Kỹ *Tito* mỹ inh mỹ ājag tũ ma kãtĩg ja nĩ'? Ke tũ tóg nĩ, ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Inh jykre hã han tóg tĩ gé, *Tito* ti.

19 Ājag hỹn iso: “ón kỹ tóg vēnh jagfy vĩ mũ. Ti tỹ ěg krĩn vē, ěg tỹ ti to há nỹtĩ jé,” he mũ. Hã tũ vē,

kỹ *Cristo* vỹ ki kanhró nĩ, Topẽ ti ke gé. ãjag to sóg hapẽ nĩ, hã kỹ sóg vĩ mũ, ãjag tỹ inh vĩ tugrĩn ti hã to tar nỹtĩ jé. ²⁰ Tag hã to sóg jykrén mũ, ha mẽ: hẽn ri ke mũn ãg tóg jagnẽ tỹ ùn mũ, sỹ ãjag ki jun kỹ. Hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ to jũ mũ. Hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ tũ ki vễ'ĩ mũ. Hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ to vĩ kónãn mũ. Hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ to vĩ vĩ henh mũ. Hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ kãfór nỹtĩ sór mũ. Hẽn ri ke mũn ãjag tóg vễjykre e han sór mũ. ²¹ Kỹ tóg inh mỹ'a tĩnh mũ, sỹ ãjag ki jun kỹ. Topẽ tỹ isỹ ùn sĩ han ri ke vễ sir. Inh fỹnh ke vễ, ãjag tỹ ãjag jykre pãno si ẽn tovãnh tũ nĩn kỹ, nén ù kavéj ẽn ti, ti prũ tũ fi mré nỹ, fi mén tũ mré nỹ, fag to ẽn tĩ ẽn mỹr. Ke mãn tũg nĩ.

13

Paulo tỹ ag jyvẽn mãn

¹ Sỹ ãjag ve tăgtũnh ke vễ ha. Kỹ sóg ãjag jykre venh ke mũ. ù tỹ ẽg mré ke tỹ vễjykre kórég han vég mũ vĩ tónh ke mũ. ùn régre vĩ tónh ke mũ, ke tũ nĩ kỹ ùn tăgtũ. ² Sỹ ãjag mré nĩ mãn ja nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó huri, kỹ sóg ùri ãjag mỹ rán mũ sir, ha mẽ. Vãsỹ sóg komêr hã vĩ ja nĩ, ù tỹ Topẽ vĩ mranh ja ẽn ag mỹ. Inh jun kỹ inh pijé, komêr hã vĩ mãn mũ', ha vem nĩ. Vĩ tar han jé sóg ke mũ mỹr. ³ *Cristo* vĩ mẽ sór ãjag mũ, inh ki. Mẽ jé ãjag tóg ke mũ. Ti pijé krój nĩ'. Tar ti nĩ, hã kỹ sóg vĩ tar han ke mũ gé. ⁴ Krój nĩ ve ja ti nĩ, ti tỹ krunh to sa kỹ. Hã ra tóg rĩr mãn, Topẽ tỹ ti rĩn mãn kỹ. Topẽ tar nĩn hã vễ. Kỹ sóg krój nĩ gé, sỹ ti ki rã kỹ jẽn kỹ. Hã ra sóg, ti mré rĩr kỹ jẽ gé. Topẽ tar ve jé ãjag ke mũ, ha vem nĩ.

⁵ Ājag jykre tugnỹm nĩ. “Inh mỹ *Jesus* ki rã há han mũ vỹ?” hem nĩ, vĕso jykrén kỹ. “Inh mỹ tỹ *Jesus Cristo* mré ke nĩ?” hem nĩ. Ājag tỹ tag to: “hỹ, hã vĕ,” he tũ nĩn kỹ ājag pijé tỹ ti tũ nỹtĩ'. Ĕn kã ājag tóg ti tovãnh kỹ mũ nĩ sir. ⁶ Hã ra sóg ti tovãnh ja tũ nĩ. Ājag tỹ tag ki kanhrãn kỹn há tĩ. ⁷ Ājag to sóg Topĕ mré vĕmĕn tĩ, ājag tỹ vĕjykre kórég han tũ nĩ jé. Kỹ inh rãnrhãj tóg Topĕ mỹ há nĩ sir, vĕnh kar mỹ ke gé. Ũ ag tỹ ge ra iso é he mũ ra ag jãvo nĕn ũ há tãvĩ han sórm nĩ. Ājag tỹ *Jesus* tũ hã han ke mũ tag ne há tãvĩ nĩnh mũ'. ⁸ Inh pijé, ũ tỹ ki hã tó mũ kato tĕ sór mũ'. Ũ tỹ ki hã tó mũ tag ve sór inh nĩ mỹr. ⁹ Inh mỹ tóg sér tĩ, inh krój nĩn kỹ. Kỹ tóg inh mỹ sér tĩ gé, ājag tar nỹtĩn kỹ, inh jãvo. Hã jé sóg Topĕ mré vĩ tĩ, ti tỹ ājag mỹ vĕjykre há ĕn nĩm jé, ājag tỹ hapĕ nỹtĩ jé. ¹⁰ Hã kỹ sóg, ājag mỹ *carta* tag rán, sỹ ājag vĕg tũ nĩn kỹ. Kỹ sóg, sỹ ājag mré nĩnh ken kỹ, komĕr hã vĩnh ke mũ gé. Inh pijé vĩ tar han sór mũ'. Inh pijé inh vĩ tar tỹ ājag kókĕn sór mũ'. Ājag tar han sór inh mũ mỹr.

¹¹ Inh kanhkã', sỹ ājag mỹ rán kãn hã vĕ. Hã ra sóg ver tag tó sór mũ, ha mĕ: vĕnh ki ĕmĕm nĩ, ājag tỹ kygnĕg tũ nĩ jé. Inh vĩ jĕmĕm nĩ. Vĕjykre pir han nĩ. Krĩ kuprã nỹtĩm nĩ. Topĕ ne ĕg to há nĩ'. Ti ne ĕg krĩ kuprãg tĩ'. Ti ne ājag ki rĩr mũ', ājag tỹ ti jykre há han kỹ.

¹² Jagnĕ ki nhun ke ri ke han nĩ, *Jesus* mré ke kar ki, ājag tỹ jagnĕ nĩgé kãgmĩ kỹ. Topĕ tũ ki ge kỹ nỹtĩ kar vỹ ājag mỹ: “ājag mỹ há?” he sór mũ.

¹³ Ĕg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* jé ājag tar han. Topĕ vỹ ājag to há nĩ. Ti kuprĩg vỹ tỹ ājag jagrĕ nĩ. Ti

jykre hã mĩ mũm nĩ.
Hã vễ.

Topẽ vĩ rá **New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 26 Mar 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc